

Samenvatting Onderzoek naar effecten training Empowerment

Bij het vinden en behouden van een passende baan of opleiding worden mensen met autisme vaak geconfronteerd met hun beperkingen voortkomend uit het autisme. Het Dr. Leo Kannerhuis (LKH) biedt bij hulpvragen op het gebied van arbeid en opleiding een training aan volgens de Vrijbaan Empowerment Methode. Empowerment wordt in deze methode gedefinieerd als 'een proces van ontwikkeling waarbij een gevoel van controle over de eigen vaardigheden en het eigen kunnen ontstaat, om een bepaald doel, passend bij de eigen normen en waarden, te bereiken, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de omgeving en de handicap wordt geïntegreerd in het leven' (van de Ven, 2002). Empowerment zorgt er onder andere voor dat iemand zijn capaciteiten en talenten goed benut, effectievere relaties met anderen aangaat en zelfstandig en bewuste keuzes maakt. Deze methode wordt ingezet om mensen met autisme beter in staat te stellen zelf actief te zijn bij het vinden en behouden van arbeid/opleiding.

Aanleiding onderzoek

De training Empowerment werd reeds twee keer onderzocht middels pilotstudies. De hieruit voortgekomen aanbevelingen hebben geleid tot aanpassingen in de training. Een volgende stap in de ontwikkeling van de training is het verzamelen van 'evidence' (bewijs) voor de effectiviteit en werkzame factoren van deze training. Doel is om daarmee een evidence based training te maken die breder kan worden toegepast in Leo Kannerhuis Nederland.

Aanpak

In het rapport staat de uitwerking van een quasi-experimenteel onderzoek dat in 2011-2012 werd gedaan naar het effect (werkzaamheid en doeltreffendheid) van de training Empowerment bij 13 deelnemers van twee trainingsgroepen van het LKH: (1) ingebed in de Training voor Volwassenen (TvV) en (2) poliklinisch. Met een pre-post- en follow-up design werd gekeken naar veranderingen op verschillende aspecten van Empowerment en Kwaliteit van leven, doelrealisatie, tevredenheid en werkzame factoren. De onderzoeksgroep bestond uit zowel deelnemers, betrokkenen (iemand die de persoon met ASS goed kent) als trainers. Een deel van de bevindingen werd vergeleken met een controlegroep (n=14) die 'care as usual' (variërend van gesprekken met een psycholoog tot klinische opname) genoot. De controlepersonen hadden eenzelfde type hulpvraag als de experimentele groep. In de follow up na 4 maanden werden naast de vragenlijsten tevens interviews gehouden met de deelnemers, betrokkenen en trainers.

Resultaten

Hoewel de training tot significante verbeteringen leidde op verschillende aspecten van 'Kwaliteit van Leven' en 'Empowerment', werden er geen verschillen met de controlegroep gevonden. De specifieke werkzaamheid van de training kon derhalve niet worden aangetoond. Wel werden er effecten gevonden op de 3 pijlers van doeltreffendheid, waarbij niet werd vergeleken met een controlegroep (effectladder Yperen en Bijl, 2006):

- veranderingsonderzoek: deelnemers gingen volgens zichzelf en hun betrokkenen tussen aanvang en eind vooruit in hun Zelfbeschikking ($p=0.03$), Psychisch functioneren ($p=0,02$) en Sociale contacten ($p=0,00$). De bevindingen van follow-up meting (4 maanden na afloop) bleven overwegend stabiel t.o.v. de meting bij einde training.
- doelrealisatie onderzoek: 18 van de 19 leerdoelen werden volgens trainers en deelnemers deels of volledig behaald. Het gemiddelde rapportcijfer over het leerdoel ging significant vooruit tussen aanvang (3,8) en einde training (6,9).
- cliënttevredenheidsonderzoek: 7 van de 12 deelnemers en alle 11 betrokkenen vonden de training de juiste aanpak voor de hulpvraag. Naast het gebied van arbeid/opleiding rapporteerden deelnemers en betrokkenen vooruitgang op het sociale gebied, zoals de zelfpresentatie en het afstemmen op de omgeving.

Het onderzoek geeft daarnaast inzicht in de invloed van non-specifieke factoren op de training. Non-specifieke factoren (zoals de gemoedstoestand van de deelnemer) kunnen invloed uitoefenen op de mate waarin een persoon kan profiteren van de training Empowerment. Zo werd de aanwezigheid van sterke negatieve gevoelens en gedachten tijdens de training, bijvoorbeeld vanwege een burn-out, faalangst of baanverlies, in de interviews genoemd als belemmerend bij het behalen van de leerdoelen.

Conclusie en aanbeveling

Allereerst moet worden benadrukt dat uit het ontbreken van een significant effect ten opzichte van de controlegroep niet mag worden geconcludeerd dat de Empowermenttraining *dus* geen meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod. Voor deze conclusie is de groepsgrootte van het onderzoek te klein. Bovendien laten de resultaten zien dat er ook bij de deelnemers aan de Empowermenttraining van de TvV-groep sprake is van een significante vooruitgang, ondanks dat er al een aanbod voor deze groep aan vooraf is gegaan waarvan in de controlegroep is gebleken dat deze eveneens tot vooruitgang leidt. Blijkbaar geeft de Empowermenttraining nog aanvullende winst voor deze deelnemers. Daarnaast heeft de training zich op het niveau van doeltreffendheid wel degelijk effectief getoond. We bevelen dan ook aan de training op te nemen in de behandelarrangementen van Leo Kannerhuis Nederland.

Osinga, L. & Teunisse, J.P. (2013). *Empowermenttraining voor cliënten met ASS*. Onderzoeksverslag. Doorwerth: Leo Kannerhuis Nederland.

Ven, L. van de & Lierop, B. van (2002). *Empowerment, motivatie en zelfbeschikking van mensen met een arbeidshandicap*. Voortgangsrapportage, Hoensbroeck: iRv.